

Міністерство освіти і науки України
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

Кафедра всесвітньої історії і методології науки

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для здобувачів вищої освіти за спеціальністю

231 Соціальна робота

Факультету початкового навчання

Розробник:

Букач Валерій Михайлович, приват-професор кафедри всесвітньої історії і методології науки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат історичних наук.

Методичні рекомендації затверджено Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Протокол № _____ від «____» _____ 2019 року.

Опис навчальної дисципліни

Курс «Культурологія» знайомить здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем спеціальності «соціальна робота» з основними етапами розвитку світової та української культури.

Предметом курсу є висвітлення історії та особливостей розвитку світової та української культури від античності до початку XXI століття.

Галузь знань – **23 Соціальна робота**

Спеціальність – **231 Соціальна робота**

Освітній ступінь – **бакалавр**

Кількість кредитів ECTS – **3**

Модулів – **2**

Змістових модулів – **3**

Індивідуальне науково-дослідне завдання – **доповідь**

Загальна кількість годин – **90**

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни - ознайомлення здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем з історичними досягненнями світової та вітчизняної культури, формування готовності та здібностей до самостійного освоєння духовних цінностей людства та народу України..

Об'єктом вивчення означеного курсу є закономірності розвитку зарубіжної та вітчизняної культури в контексті соціально-історичних обставин, панорама світових та вітчизняних культурних процесів та їх головних етапів, специфічні феномени вітчизняної культури.

Концептуальною та методологічною основою курсу є розуміння історії світових культурних процесів як ґрунту розвитку сучасної зарубіжної та вітчизняної культури. Методологічна база складається з питань епістемологічного визначення, аналізу особливостей формування культури та місця культурології в системі гуманітарних наук. Курс викладається з позиції загальноприйнятого наукового принципу визначення у структурі культури теоретичного та історичного аспектів. Особлива увага приділяється обставинам формування світоглядів, притаманних епохам в історії культурного розвитку людства

Основні завдання вивчення курсу «Культурологія» обумовлені методичним процесом «сприйняття - усвідомлення – застосування» знань:

- вивчення закономірностей розвитку культури народів світу в контексті соціально історичних обставин;

- опанування панорами вітчизняного та світового культурних процесів, їх головних етапів та тенденцій;
- оволодіння знаннями закономірностей розвитку культури в історичному аспекті;
- вивчення специфічних національних феноменів культури, уявлення типів культури, розуміння їх єдності;
- навчання студентів баченню значення кожного суб'єкту культури – вченого, письменника, художника, музиканта, архітектора, актора, виконавця, вчителя в розвитку культури.

В результаті освоєння навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні опанувати такі **компетентності**:

Загальні компетентності (ЗК):

Інформаційна:

Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.

Громадянська

Повага до українського народу, держави України, її символіки, культури, мови. Уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадською свідомістю.

Науково-дослідницька:

Здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності.

Фахові компетентності (ФК):

Базові:

Самоосвітня

Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію.

Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Спеціальні:

Уміння здійснювати просвітницьку роботу з різними віковими групами

Уміння визначати мету та завдання просвітницької роботи з різними віковими групами.

Уміння доцільно обирати тематику просвітницької роботи відповідно до проблем та потреб різних вікових груп. Здатність обирати доцільні форми та методи просвітницької роботи. Здатність поширювати соціально-конструктивну інформацію з використанням ЗМІ, сучасних інформаційно-комунікативних технік.

Зміст навчальної дисципліни «Культурологія» забезпечує загальноосвітню підготовку здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю **«соціальна робота»** відповідно сучасних вимог до професіограми соціального педагога.

Передумови для вивчення дисципліни. Навчальна дисципліна «Культурологія» вивчається на основі теоретичних знань і практичних умінь,

які здобувачі освіти засвоїли із передбачених програмою курсів «Історія України», «Історія української культури», «Філософія».

Планові результати освоєння освітньо-професійної програми (ПНР – планові результати навчання):

- здатність до формування світогляду, правильного розуміння проблем розвитку суспільства людського буття, духовної культури та практичного відображення у професійній діяльності світоглядних позицій;
- розуміння основних етапів державно-політичного, соціально-економічного, духовного та культурного розвитку України в системі світового цивілізаційного процесу та усвідомлення місця і ролі особистості у цих процесах;
- здатність до розуміння соціальної природи культури як ціннісно-нормативної системи, можливих моделей поведінки та соціалізації дітей, та молоді, що забезпечує цілісність та стабільність суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- хронологічні межі періодів розвитку світової та вітчизняної культури;
- характерні риси культур античного світу, європейського середньовіччя, епох Відродження та Просвітництва, романтизму;
- особливості розвитку вітчизняної культури;
- час поширення архітектурних стилів: романського, готичного, бароко, класицизму, еклектики, конструктивізму;
- особливості світогляду середньовіччя, ідеологій гуманізму та просвітництва, причини виникнення романтизму ;
- особливості розвитку вітчизняної та світової освіти та науки;
- видатні пам'ятки світової та вітчизняної культури;
- визначні постаті вітчизняної та зарубіжної культури;
- особливості розвитку мистецтва у XX столітті;

вміти:

- пояснювати та застосовувати поняття «культура», характеризувати типи культури;
- характеризувати складові національної культури;
- порівнювати особливості розвитку культур античних держав та народів;
- аналізувати ідеологічні засади розвитку культури доби європейського середньовіччя, епох Відродження та Просвітництва;
- пояснювати причини виникнення романтизму як течії у літературі і мистецтві, прояву романтичних тенденцій у культурі XX століття;
- дати оцінку впливу християнства (православ'я) на розвиток культур східно-слов'янських народів.
- аналізувати історичні обставини формування і розвитку вітчизняної культури;
- описувати пам'ятки вітчизняної та світової культури;

- наводити приклади взаємодії вітчизняної культури з культурами інших народів;
- висловлювати судження щодо внеску народів України у розвиток світової культури.

Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ I

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Культура стародавнього світу

ТЕМА 1. Культура як суспільне явище.

Історія слова *культура*, його сучасні значення. Культура як об'єкт дослідження. Проблема визначення культури. Культура та цивілізація.

Літ: 1. Матвеева Л. Л. Культурологія: Курс лекцій: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – С. 12 – 29.

2. Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури. – Вид. 2-е, переробл. і доп. – Харків: Основа, 1990. – С. 6 – 19.

ТЕМА 2. Історія становлення культурологічної думки в українській національній традиції.

Уявлення про культуру в часи Київської Русі. Формування культурологічної думки в 14 – 18 століттях. Культурна проблематика в українській теоретичній думці 19 – початку 20 століть. Погляд на культуру в Україні у 20 столітті.

Літ: 1. Матвеева Л. Л. Культурологія: Курс лекцій: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – С. 54 – 75.

ТЕМА 3. Самобутність прадавньої східнослов'янської культури.

Трипільська культура: духовна та матеріальна. Скіфська культура: світогляд, побут, художня творчість. Духовна та матеріальна культура давніх слов'ян. Фольклор.

Античність і українська культура.

Літ: Українська та зарубіжна культура: Підручник/За ред.. В. О. Лозового. – Харків: Одиссей, 2006. – С. 243 – 271.

ТЕМА 4. Особливості розвитку культури середньовічної Європи.

Соціокультурна ситуація в середньовічній Західній Європі. Християнська теологія і церква, їх роль в феодальному суспільстві. Фома Аквінський. Західноєвропейська наука і освіта. Героїчний епос. Образотворче мистецтво і архітектура.

Літ: Українська та зарубіжна культура: Підручник/За ред.. В. О. Лозового. – Харків: Одиссей, 2006. – С. 81 – 98.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Світова культура

ТЕМА 5. Культура Відродження.

Гуманістичне вчення про людину епохи Відродження. Філософія і наука. Географічні відкриття. Особливості розвитку літератури. Театр. Ренесанс в образотворчому мистецтві. Музична культура. Архітектурні школи.

Літ: Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури. – Вид. 2-е, переробл. і доп. – Харків: Основа, 1990. – С. 249 – 263.

ТЕМА 6. Культура епохи Просвітництва.

Просвітництво як ідеологія буржуазії. Літературні течії XVIII століття. Особливості розвитку музичного мистецтва у 17 – 18 століттях. Класицизм в образотворчому мистецтві. Бароко та класицизм в архітектурі.

Літ: Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури. – Вид. 2-е, переробл. і доп. – Харків: Основа, 1990. – С. 263 – 277.

ТЕМА 7. Романтизм в європейській культурі.

Національно-визвольний рух і романтизм як художній метод. Обновлення літературних жанрів. Перетворення в театральному мистецтві. Формування національних музичних шкіл. Романтична школа в образотворчому мистецтві.

Літ: Українська та зарубіжна культура: Підручник/За ред.. В. О. Лозового. – Харків: Одиссей, 2006. – С. 147 – 160.

ТЕМА 8. Російська культура XVIII – XIX століть.

Соціально-політичні умови розвитку російської культури в 18 – 19 століттях. Розвиток освіти. Досягнення в галузі науки. Напрями в розвитку літератури. Драматургія та російський театр. Російський вплив на розвиток світового музичного мистецтва. Напрями в образотворчому мистецтві. Архітектурні пам'ятки.

Літ: Українська та зарубіжна культура: Підручник/За ред.. В. О. Лозового. – Харків: Одиссей, 2006. – С. 195 – 222.

ТЕМА 9. Особливості розвитку культури народів СРСР та країн СНД.

Розвиток освіти. Досягнення в науці. Література. Особливості розвитку театру та кіномистецтва. Роль музичної культури та образотворчого мистецтва у формуванні суспільства. Естрада. Спорт. Архітектура.

Літ: Українська та зарубіжна культура: Підручник/За ред.. В. О. Лозового. – Харків: Одиссей, 2006. – С. 223 – 242.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Вітчизняна культура

ТЕМА 10. Взаємодія української культури з культурами інших народів.

Києво-Могилянська академія і її вплив на розвиток російської освіти і науки. Вплив українців на розвиток російської культури 18 – 20 століть. Внесок представників різних народів у розвиток вітчизняної науки у 18 - 19 століттях. Вплив світової культури на розвиток вітчизняної освіти, музичної культури, театрального та образотворчого мистецтва, архітектури у 17 – 19 століттях.

Літ: Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури. – Вид. 2-е, переробл. і доп. – Харків: Основа, 1990. – С. 278 – 290.

ТЕМА 11. Вітчизняна культура XX століття.

Особливості політики щодо національних меншин в Україні у 1920 – 1930 роках: освіта, видавницька справа, культурно - просвітницька діяльність. Вплив народів України у розвиток світової літератури, театру і кіно, музичної культури, естради, образотворчого мистецтва. Національно-культурна політика незалежної України.

Літ: Українська та зарубіжна культура: Підручник/За ред.. В. О. Лозового. – Харків: Одиссей, 2006. – С. 347 – 372.

ТЕМА 12. Одеса і світова культура.

Вплив іноземців на будівництво і архітектуру міста. Одеські вчені та розвиток світової науки, освіти. Одеські традиції та світове образотворче мистецтво. Внесок одеситів у розвиток світової літератури, музичної культури, світового кіно та театрального мистецтва. Світові спортивні досягнення представників одеських спортивних шкіл.

Літ: Букач В. М. Одеса і вітчизняна культура. – Одеса, 2002. – 24 с. (рос.)

МОДУЛЬ II

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання

Терміни та поняття

1. Антропоморфний, антропологія, антропоцентризм, артефакт, асиміляція культури.
2. Бароко.
3. Віра, віртуальний, всесвіт.
4. Генезис, гносеологія, готика.
5. Духовна культура.

6. Еволюція, езотеричний, еклектика, економічна культура, елітарна культура, емпіричне, етнічна культура, етнографія, етнос.
7. Жанр.
8. Звичай.
9. Ідеологія, інновація, інтерактивність, інформація, історіографія, історіософія.
10. Канон, кіч (кітч), класицизм, комунікація, культ, культура, культурно-історична епоха.
11. Магія, масова культура, матеріальна культура, менталітет, методологія, містицизм, міф, міфологія, мова, мода, модель, модернізація, монотеїзм, морфологія.
12. Натурфілософія, наука, нігілізм.
13. Обряд, окультизм, опозиція.
14. Пантеїзм, політеїзм, політична культура, правова культура, прикладна культура, прогрес, Просвітництво, професійна культура.
15. Регрес, релігійна культура, ритм, ритуал, романський стиль.
16. Світська культура, символ, система, соціалізація, стереотип, структура, субкультура.
17. Табу, теократія, теософія, теорія, типологія, тоталітарний, традиційна культура.
18. Утопія.
19. Феномен культури.
20. Художня культура.
21. Шаманство.
22. Язичництво.

Теми семінарських занять

№	Назва теми	Рекомендована література
1	Культура Відродження. 1. Характер культури Відродження, її джерела. 2. Гуманістичне вчення, його специфічні риси. 3. Філософія і наука. Історична наука. 4. Особливості літературного процесу. 5. Розвиток театру. 6. Видатні досягнення в образотворчому мистецтві.	Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури. – Вид. 2-е, переробл. і доп. – Харків: Основа, 1990. – С. 249 – 263.
2	Культура епохи Просвітництва. 1. Ідеологія Просвітництва. Вплив на розвиток філософії. 2. Течії в літературі 18 століття. 3. Особливості розвитку музичної культури 17-18 століть. 4. Класицизм в образотворчому мистецтві. 5. Архітектурні стилі 17- 18 століть.	Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури. – Вид. 2-е, переробл. і доп. – Харків: Основа, 1990. – С. 263 – 277.

3	Романтизм в європейській культурі. 1. Романтизм як художній метод. Його філософія. 2. Характерні риси романтизму. 3. Романтизм в літературі. 4. Перетворення в театральному мистецтві. 5. Вплив літератури на розвиток національних музичних шкіл. 6. Романтизм в образотворчому мистецтві.	Українська та зарубіжна культура: Підручник/За ред. В. О. Лозового. – Харків: Одіссей, 2006. – С. 147 – 160.
4	Російська культура XVIII – XIX століть. 1. Суспільно-політичні умови розвитку російської культури. 2. Розвиток освіти, досягнення науки. 3. Особливості розвитку російської літератури. 4. Драматургія й театральне мистецтво. 5. Російський вплив на розвиток світової музичної культури. 6. Напрями в образотворчому мистецтві. 7. Архітектурна спадщина.	Українська та зарубіжна культура: Підручник/За ред. В. О. Лозового. – Харків: Одіссей, 2006. – С. 195 – 222.
5	Вітчизняна культура XX століття. 1. Особливості політики щодо національних меншин в Україні у 1920 – 1930 роках. 2. Вплив вихідців з України на розвиток світової науки, культури. 3. Національно – культурна політика незалежної України.	Українська та зарубіжна культура: Підручник/За ред. В. О. Лозового. – Харків: Одіссей, 2006. – С. 347 – 372.
6	Одеса і світова культура. 1. Особливості планування і будівництва міста Одеси. 2. Внесок одеських вчених в розвиток світової науки, освіти. 4. Роль одеської кіностудії у розвитку світового кіномистецтва. 5. Одеські традиції та світове образотворче мистецтво. 6. Внесок одеситів у розвиток світової літератури. 7. Одеська музична школа та світова культура. 8. Світові спортивні досягнення одеситів.	Букач В. М. Одеса і вітчизняна культура. – Одеса, 2002. – 24 с. (рос.)

Самостійна робота

Мета самостійної роботи полягає в ознайомленні з пам'ятками української та світової культури.

Завдання: протягом вивчення курсу здобувач вищої освіти повинен ознайомитися з творами вітчизняних та зарубіжних письменників, зразками музичного та образотворчого мистецтва, фольклору.

№	Завдання
1	Ознайомлення з античними та біблійними міфами.
2	Ознайомлення із зразками культури Північного Причорномор'я та античного світу в Одеському археологічному музеї
3	Ознайомлення з експозицією Одеського краєзнавчого музею.
4	Ознайомлення з колекцією ікон та творів вітчизняних художників в Одеському художньому музеї.
5	Ознайомлення з експозицією Одеського літературного музею.
6	Ознайомлення із зразками світової культурної спадщини в Одеському музеї західного та східного мистецтва.
7	Читання творів вітчизняних та зарубіжних письменників, присвячених місту Одесі.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ)

Мета індивідуального науково-дослідного завдання полягає в набутті навичок самостійної підготовки реферату та доповіді.

Завдання: протягом вивчення курсу здобувач вищої освіти повинен навчитися працювати з бібліотечним каталогом, необхідною літературою, над підготовкою змісту доповіді.

№	Вид роботи	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Опрацювання систематичного каталогу наукової бібліотеки ПНПУ імені К. Д. Ушинського.	2	2
2	Робота з джерелами та науковою літературою	4	4
3	Робота над підготовкою змісту доповіді	4	4
	Усього годин:	10	10

Рекомендовані теми рефератів та доповідей

1. Визначення впливу античної культури на розвиток культури народів північного Причорномор'я.
2. Означення впливу християнства на розвиток сучасної культури.
3. Визначення ознак впливу зарубіжжя на вітчизняну культуру.
4. Аналіз умов для розвитку культур національних меншин в Україні.
5. Розкриття роль Одеси у розвитку світової музичної культури.
6. Аналіз внеску одеситів у розвиток вітчизняної та світової літератури.
7. Оцінка внеску Одеси у розвиток світової науки.
8. Визначення ролі одеської кіностудії у розвитку світового кіномистецтва.
9. Визначення ролі одеських музеїв у збереженні світової культурної спадщини.
10. Характеристика тенденцій розвитку сучасної світової літератури.

11. Визначення особливостей розвитку світового кіно і театрального мистецтва.
12. Аналіз особливостей розвитку сучасної освіти в Європі та у світі.

Питання для самоконтролю

Контрольні питання до 1 змістового модулю.

1. Культура як соціальне явище.
2. Типи культур.
3. Риси національної культури.
4. Елементи первісної культури.
5. Характерні риси давньогрецької культури.
6. Давньогрецька наука.
7. Наука у стародавньому Римі.
8. Антична міфологія.
9. Антична література.
10. Сім чудес світу.
11. Вплив християнства на розвиток культури середньовічної Європи.
12. Романський і готичний архітектурні стилі.
13. Особливості середньовічної Західноєвропейської науки і освіти.
14. Релігія в Давньоруській державі.
15. Вплив європейської культури на розвиток давньоруської архітектури та образотворчого мистецтва.

Контрольні питання до 2 змістового модулю.

16. Характерні риси гуманізму як ідеології Відродження.
17. Особливості розвитку літератури епохи Відродження.
18. Ренесанс в образотворчому мистецтві.
19. Вплив науки та географічних відкриттів на світогляд європейців у 16 – 17 століттях.
20. Особливості ідеології Просвітництва.
21. Літературні напрями 18 століття.
22. Європейські музичні школи 17 – 18 століть.
23. Класицизм в образотворчому мистецтві.
24. Бароко і класицизм в архітектурі.
25. Романтизм як художній метод.
26. Література Романтизму.
27. Розвиток національних музичних шкіл європейських народів.
28. Особливості розвитку освіти в Росії в 18 – 19 століттях.
29. Наукові досягнення російських вчених 18 – 19 століть.
30. Російська література 18 століття.
31. Видатні досягнення російської літератури 19 століття.
32. Російський вплив на розвиток світової музичної культури.

33. Напрями російського образотворчого мистецтва 18 – 19 століть.
34. Видатні архітектурні пам'ятки Росії 18 – 19 століть.
35. Суспільно-політичні умови розвитку російської культури у 20 столітті.
36. Особливості розвитку літератури народів СРСР.
37. Досягнення радянської освіти та науки.
38. Радянський театр.
39. Специфічні риси радянського багатонаціонального кіномистецтва.
40. Вплив радянської музичної культури на формування суспільства.
41. Особливості радянського образотворчого мистецтва.
42. Радянська естрада.
43. Суспільно-політичні умови розвитку культури в країнах СНД.

Контрольні питання до 3 змістового модулю.

44. Розвиток освіти в 17-18 століттях. Києво-Могилянська академія.
45. Вплив українців на розвиток російської культури у 18 – 20 століттях.
46. Внесок представників різних народів у розвиток вітчизняної науки у 18 – 19 століттях.
47. Особливості розвитку вітчизняної освіти.
48. Вплив світової культури на розвиток вітчизняної музичної культури.
49. Світова культура та вітчизняне образотворче мистецтво.
50. Вплив іноземців на розвиток вітчизняної архітектури.
51. Політика щодо національних меншин в Україні у 1920-1930-х роках.
52. Роль вихідців з України у розвитку світової літератури.
53. Вплив вихідців з України на розвиток світової музичної культури.
54. Вітчизняне кіномистецтво та світова культура.
55. Особливості національно-культурної політики незалежної України.
56. Одеса та світова література.
57. Одеська музична школа та світове мистецтво.
73. Південноукраїнська школа живопису.
75. Роль одеських музеїв у збереженні світової культурної спадщини.
76. Науковці Одеси та розвиток світової науки.

Теми для дискусійного обговорення

1. Історико-антропологічні дослідження культури.
2. Культура і цивілізація.
3. Трудова концепція культури.
4. Культура і природа.
5. Сталь, традиції, канон в культурі.
6. Наукова культура.
7. Морально-правова культура.
8. Масова і елітарна культура.
9. Глобалізаційні процеси в сучасній світовій культурі.

10. Інформаційні технології й інформаційне суспільство.
11. Проблематика освіти.
12. Авангардна художня культура другої половини 20 століття.

Засоби діагностики результатів навчання

- залік;
- усне опитування;
- індивідуальні науково-дослідні завдання.
- індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання результатів навчання Рейтингове оцінювання знань і вмінь

Модуль 1																Модуль 2	Сума	
Поточне тестування та самостійна робота																		
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3					Підсумкове тестування	ІНДЗ		
26					31					21								
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4		Опитування	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Опитування	Тема 10	Тема 11	Тема 12				Опитування
5	5	5	5		6	5	5	5	5	5	6	5	5	5		6	12	10
																	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS з дисципліни «Культурологія»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова

Навчальна та довідкова література

1. Бичко А. К. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: курс лекцій / А. К. Бичко. – 1992. – 392 с.
2. Гіптерс З.В. Культурологічний словник-довідник/ З. В. Гіптерс. – К., 2006. – 328 с.
3. Довжик І. В. Історія культури України: Підручник/І. В. Довжик. – Луганск, 2009. – 552 с.
4. Закович М. М. Культурологія: Українська і зарубіжна культура: Навчальний посібник/ М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко. – 2-е вид. – Київ, 2006. – 567 с.
5. Кормич Л. І. Культурологія (Історія і теорія світової культури ХХ століття): Навчальний посібник/ Л. І. Кормич, В. В. Багацький. – Харків, 2004. – 384с.
6. Короткий енциклопедичний словник з культури / Авт.: Коріний М. М., Шевченко В. Ф. – К., 2003. – 384 с.
7. Культурология. ХХ век.: Энциклопедия./ Гл. ред.-сост. С. Я. Левит. – Т. 1. – С.-Пб., 1998. – 448 с.
8. Культурология. ХХ век.: Энциклопедия./ Гл. ред.-сост. С. Я. Левит. – Т. 2. – С.-Пб., 1998. – 447 с.
9. Культурологія: теорія та історія культури: Навчальний посібник / За ред. І. І. Тюрменко. – 2 –ге вид. – Київ., 2005. – 368 с.
10. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навчальне видання / за ред. А. В. Яртіся, С. М. Фендрика, С. О. Черепанової. – Львів, 1994. – 496 с.
11. Литературный энциклопедический словарь / под общ. ред. В. М. Кожевникова, П. А. Николаева. – М., 1987. – 752 с.
12. Мечнікова Г. С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття: навчальний Посібник/ Г. С. Мечнікова. – К., 2002. – 214 с.
13. Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури: навчальний посібник / В. С. Полікарпов. – 2 –ге вид. – Харків, 1995. – 336 с.
14. Поліщук Е. П. Історія культури: Короткий довідник / Е. П. Поліщук. – К., 2000. – 196 с.
15. Українська радянська енциклопедія. – Т. 11, книга друга: УРСР. – Київ, 1985. – 515 с.
16. Українська та зарубіжна культура: Підручник / За ред. В. О. Лозового. – Харків, 2006. – 376 с.
17. Хоменко В. Я. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник / В. Я. Хоменко. – К., 2000. – 622 с.

Узагальнюючі праці

1. Безклубенко С. Г. Відеологія: основи теорії екранних мистецтв / С. Г. Безклубенко. – Київ, 2004. – 327 с.
2. Брунов Н. Очерки по истории архитектуры / Н. Брунов. – Т. 1- 2. –

М., 2003.

3. Владимиров Л. И. Всеобщая история книги. Древний мир. Средневековье. Возрождение. XVIII век / Л. И. Владимирова. – М., 1988. – 334 с.
4. Всеобщая история архитектуры: В 12 т. – 2-е изд. – М., 1970 - 1977.
5. Історія українсько – російських літературних зв'язків: У 2 т. – К., 1987.
6. История всемирной литературы: В 9 т. – М., 1983 – 1994.
7. Лозко Г. С. Українське народознавство: Навчальне видання / С. Г. Лозко. – 2-е вид. – К., 2005. – 224 с.
8. Религиозные традиции народов мира: В 2 т. – М., 1996.
9. Художественная культура: понятия и термины. – М., 1978. – 208 с.

Художня література

1. Гомер. Одиссея / Пер. с древнегреч. В. Жуковського / Гомер. – М., 1985. – 320 с.
2. Шекспир В. Король Лир// Трагедии. Сонеты / пер. с англ / В. Шекспир. – М., 1980. – С. 119 – 230.
3. Дефо Д. Робинзон Крузо// Робинзон Крузо; История Полковника Джека / пер. с англ. / Даниель Дефо. – Кишинев, 1982. – С. 15 – 244.
4. Мольер Ж.- Б. Мещанин во дворянстве.// Тартюф. Мещанин во дворянстве. Скупой /пер. с франц./Ж.-Б. Мольер. – Л., 1977. – С. 79 – 150.
5. Байрон Д. Г. Дон - Жуан./ Пер. с англ./Д. Г. Байрон. – М., 1988. – 544 с.
6. Скотт В. Айвенго// Собрание сочинений: В 8 т./ Пер. с англ. /В. Скотт. – Т. 6. – М., 1990. – 667 с.
7. Гюго В. Собор Парижской Богоматери // Собрание сочинений: В 6 т. / Пер. с франц. /В. Гюго. – Т. 1. – М., 1988. – С. 155 – 651.
8. Лондон Д. Мартин Идеен/ Пер. с англ./Д. Лондон. – М., 1986. – 303 с.
9. Марк Твен. Рассказы / Пер. с англ./Марк Твен. – М., 1978. – 302 с.
10. Гашек Я. Рассказы./ Пер. с чеш. /Я. Гашек. – М., 1978. – 304 с.
11. Стивенсон Р.- Л. Остров сокровищ / Пер. с англ./Р. Л. Стивенсон. – Одесса, 1979. – 199с.
12. Уэллс Г. Машина времени // Фантастические романы / Пер. с англ. /Г. Уэлс. – К., 1981. – С. 3 - 90.
13. Жуковский В. А. Светлана // Избранные произведения /В. А. Жуковский. – К., 1984. – С.110 – 118.
14. Рылеев К. Ф. Стихотворения / К. Ф. Рылеев // Русская поэзия XIX – начала XX в. – М., 1987. – С. 162 – 171.
14. Пушкин А. С. Капитанская дочка // Сказки. Дубровский. Капитанская дочка / А. С. Пушкин. – Кишинев, 1981. – С. 147 – 247.
15. Лермонтов М. Ю. Стихотворения. 1828 – 1841 // Собрание сочинений: В 4 т. / М. Ю. Лермонтов.– Т. 1. – Л., 1979. – 655 с.

16. Крылов И. А. Басни /И. А. Крылов // Русская поэзия XIX – начала XX в. – М., 1987. – С. 18 – 45.
17. Гоголь Н. В. Тарас Бульба// Повести. Ревизор / Н. В. Гоголь. – М., 1984. – С. 65 – 174.
18. Салтыков – Щедрин М. Е. Господа Головлёвы // Собрание починений: В 10 т./ М. Е. Салтыков-Щедрин. – Т. 6. – М., 1988. – С. 5 – 296.
19. Толстой Л. Н. Утро помещика // Казаки. Повести и рассказы / Л. Н. Толстой . – М., 1981. – С. 123 – 144.
20. Чехов А. П. Человек в футляре // Рассказы /А. П. Чехов. – М., 1978. – С. 265 – 276.
21. Блок А. А. Двенадцать //Стихотворения. Поэмы/А. А. Блок. – М., 1978. – С. 349 – 358.
22. Ахматова А. А. Стихотворения /А. А. Ахматова. // Русская поэзия XIX – начала XX в. – М. 1987. – С. 717 – 729.
23. Горький М. Макар Чудра // Рассказы и повести. 1892 – 1917/ М. Горький. – М., 1976. – С. 5 – 16.
24. Паустовский К. Г. Рассказы // Время больших ожиданий /К. Г. Паустовский. – Одеса, 1977. – С. 225-375.
25. Катаев В. П. Белеет парус одинокий: Повесть /В. П. Катаев. – Одесса, 1980. – 280 с.
26. Твардовский А. Т. Василий Тёркин // Избранные произведения: В 3 т. / А. Т. Твардовский. – Т. 2. – М., 1990. – С. 79 – 229.
27. Шолохов М. А. Судьба человека // Они сражались за Родину... Судьба Человека / М. А. Шолохов. – Днепропетровск, 1986. – С. 207 – 238.

Інформаційні ресурси

1. Хронос – всемирная история в интернете
<http://hronos.km.ru/>
2. Энциклопедия культур
<Http://ec-dejavu/ru/man.html>
3. Енциклопедія художньої культури //
http://library.lnu.edu.ua/bibl/index.php?option=com_content&view=article&id=757:encyklopedija-hudozhnoji-kultury&catid=1:latest-news&Itemid=1

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	3
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	3
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Терміни та поняття.....	8
5. Теми семінарських занять.....	9
6. Самостійна робота.....	10
7. Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ).....	11
8. Питання до самоконтролю.....	12
9. Теми для дискусійного обговорення.....	13
10. Засоби діагностики результатів навчання.....	14
12. Критерії оцінювання результатів навчання.....	14
13. Рекомендована література.....	15
14. Інформаційні ресурси.....	17